

Programma van Eisen Brede School

Gemeente Enschede

mei 2009
Definitief

Programma van Eisen

Brede School

dossier : A9781-01-001
registratienummer : BI-PM20071799
versie : 7.1

Gemeente Enschede

Mei 2009
Definitief

INHOUD BLAD

1	INLEIDING	3
1.1	Aanleiding	3
1.2	Doelstelling Programma van Eisen	3
1.3	Projectorganisatie	4
1.4	Uitgangspunten en randvoorwaarden	4
1.5	Ambitie	5
1.6	Omvang van de voorziening	5
1.7	Scope Programma van Eisen	6
1.8	Opbouw van dit Programma van Eisen	6
2	GEBOUWCONCEPT	8
2.1	Gebouwlay-out	8
2.2	Zonering/ruimtelijke relaties	8
2.3	Beheer en exploitatiemodel	8
2.4	Ontsluiting en verkeersafwikkeling	9
2.5	Terrein/locatie	9
2.6	Beeldverwachting architectonische vormgeving	9
2.7	Flexibiliteit en multifunctionaliteit	10
2.8	Bestaande voorzieningen basisschool en wijkcentrum	10
3	BASISSCHOOL LA RES	11
3.1	Organisatie	11
3.2	Prognose van het leerlingenaantal met het daaruit voortkomende ruimtebeslag	11
3.3	Visie op onderwijs	11
3.4	Activiteiten	11
3.5	Functies en ruimten	12
3.6	Specifieke eisen aan ruimten	13
3.7	Ruimtelijke relaties	13
4	ACTIVITEITENCENTRUM LA RES	14
4.1	Organisatie	14
4.2	Activiteiten	14
4.3	Functies en ruimten	14
5	KINDEROPVANGVOORZIENINGEN	15
5.1	Kindercentrum Robbedoes	15
5.1.1	Visie	15
5.1.2	Activiteiten, functies en ruimten	15
5.2	Buitenschoolse opvang La Res met 40 kindplaatsen	16
5.3	Peuterspeelzaal La Res van Alifa	19
5.3.1	Organisatie	19
5.3.2	Visie	19
5.3.3	Activiteiten en ruimten	19
5.3.4	Specifieke (technische) eisen aan de ruimten	19
5.3.5	Ruimtelijke relaties	20

5.3.6	Buitenterrein	21
6	RELATIESCHEMA OP GEBOUWNIVEAU	21
7	TECHNISCH PROGRAMMA VAN EISEN	22
7.1	Eisen op gebouwniveau	22
7.1.1	Wet en regelgeving	22
7.1.2	Onderhoud en exploitatie	23
8	COLOFON	25

BIJLAGEN

1	RUIMTESTAAT BASISCHOOL LA RES
2	RUIMTESTAAT ACTIVITEITENCENTRUM LA RES
3	RUIMTESTAAT BUITENSCHOOLSE OPVANG
4	RUIMTESTAAT PEUTERSPEELZAAL LA RES
5	LIJST MET AFKORTINGEN

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding

De wijk Laares ligt in het stadsdeel Centrum van de gemeente Enschede. In deze wijk vindt sinds 2004 een herstructurering van de wijk plaats waarbij veel bestaande woningen worden vervangen door nieuwe woningen in een hogere prijsklasse. Daarmee verandert de samenstelling van de bevolking en ook treedt er een veranderende vraag op naar maatschappelijke voorzieningen en wijkfuncties. De openbare basisschool La Res ligt in de wijk Laares. De school heeft ook nu samenwerkingsrelaties met voorzieningen voor kinderopvang, met erkende sportverenigingen en met de muziekschool.

Het gewenste voorzieningencluster van La Res ligt centraal en is goed bereikbaar per auto, fiets en te voet in het gebied. Het moet een markant herkenningspunt blijven waar kinderen kunnen leren en spelen en ouders en andere bewoners elkaar kunnen ontmoeten.

De voorziening gaat uit van de brede school gedachte en bevat een basisschool voor 9 groepen, een kindercentrum, een peuterspeelzaal, de buitenschoolse opvang, een activiteitencentrum en een gymnastiekzaal.

De kerngroep Brede School Laares heeft de definitie van de brede school als volgt geformuleerd:

'Een netwerk van samenwerkende organisaties, die tot doel heeft als één geheel naar buiten te treden en diensten aanbiedt aan alle bewoners in de Laares. Door gerichte samenwerking tussen onderwijs, wijkwelzijn, sport en cultuur en door open te staan voor nieuwe impulsen en gebruik te maken van elkaars professionaliteit biedt het netwerk een breed programma met voorzieningen op maat aan de klant'.

1.2 Doelstelling Programma van Eisen

Het Programma van Eisen geeft de functionele en ruimtelijke huisvestingsbehoefte weer van de participanten in La Res, geeft aan welke gebouwdelen door welke eigenaar beheerd worden en specificeert de technische uitgangspunten. De afdeling Vastgoed van de Gemeente Enschede is eigenaar van de voorzieningen voor BSO, PSZ, activiteitencentrum en de gymzaal. Het schoolbestuur Consent is eigenaar van de school. De Stichting Kinderopvang Enschede is eigenaar van het pand waarin de kinderopvang wordt georganiseerd en verzorgd.

Met dit Programma van Eisen is de behoefte van de toekomstige gebruikers in kaart gebracht en er is aandacht besteed aan gezamenlijkheid en onderlinge relaties van de gebruikers. Daarmee is grondig voorwerk verricht voor de architect. Dit document is dan ook het resultaat van een proces waarin de gebruikers gezamenlijk gekeken hebben naar de toekomstige situatie en is daarmee de basis voor de ontwerpwerkzaamheden van de architect. In het PvE komen twee werelden bij elkaar: de wereld van de gebruikers en de wereld van het bouwen. Het Programma beschrijft de processen van de gebruikers en geeft de vertaling naar bouwconcept en ruimten. Er is dan ook een tweeledige doelstelling: het PvE is kaderstellend voor de ontwerpende partij en heeft tegelijk een informatieve functie naar de gebruikers en hun achterban. Het is tevens een volwaardig toetsdocument om het ontwerp te beoordelen.

1.3 Projectorganisatie

Het Programma van Eisen is tot stand gekomen in nauwe samenwerking met vertegenwoordigers van de betrokken instellingen en de gemeente Enschede. De instellingen hebben deel uitgemaakt van de besluitvoorbereidende werkgroep en van het bestuurlijk overleg, dat het Programma van Eisen vaststelt.

1.4 Uitgangspunten en randvoorwaarden

De brede school La Res wordt in fysieke betekenis gerealiseerd door het uitvoeren van aanpassingen binnen de bestaande huisvestingsvoorzieningen en een uitbreiding met drie groepslokalen voor de basisschool. De gemeente treedt daarbij op als bouwheer.

De nieuw te ontwikkelen bredeschool dient een dusdanige opzet te krijgen, dat een heldere splitsing tussen de verschillende gebruikers mogelijk is. Een splitsing die het mogelijk maakt voor de verschillende participanten om hun kerntaak binnen de multifunctionele voorziening te kunnen uitvoeren. Daarmee wordt ook bereikt dat eenvoudige afspraken kunnen worden gemaakt over beheer, onderhoud en exploitatie. De gemeente is eigenaar van de panden in de Tulpstraat 65 en Rozenstraat 98A. De panden Rozenstraat 98 (onderwijsdeel) wordt door de Gemeente Enschede conform de wet "om niet" in gebruik gegeven aan Consent, het bevoegde gezag van de school. De Stichting Kinderopvang Enschede (SKE) is eigenaar van de het pand Tulpstraat 67, waar de kinderdagopvang wordt georganiseerd. SKE is niet voornemens hun pand bouwkundig aan te passen of om ingrijpend onderhoud te laten uitvoeren. Een wens om een "droge" verbinding te realiseren tussen het SKE gebouw en andere bredeschoolgebouwen is niet hard; een directe noodzaak ontbreekt. We geven het wel als vraag aan een architect mee om de mogelijkheden te onderzoeken, gericht op het multifunctionele gebruik van de totale voorziening.

De multifunctionele accommodatie maakt het mogelijk om, binnen de randvoorwaarde van de heldere splitsing, gebruik te maken van gezamenlijke ruimten. De voorziening legt deze inhoudelijke samenwerking niet zozeer op, maar creëert wel de randvoorwaarden voor die samenwerking.

Het gemeentedeel is geschikt voor verhuur aan derden. De gemeente wil daarmee maatschappelijke doelen realiseren.

Op het moment van opstellen van dit PvE zijn de beoogde gebruikers:

- basisschool
- kinderopvang: buitenschoolse opvang en peuterspeelzaal;
- voor de gymaccommodatie: de school;
- cursussen, activiteiten, workshops, themadagen en speciale evenementen

De verantwoordelijkheid voor de buitenschoolse opvang ligt nu bij de basisschool. De uitvoering wordt gedaan door de Stichting Kinderopvang Enschede. (SKE)

Het bruto vloeroppervlak voor de scholen is conform de gemeentelijke verordening onderwijshuisvesting. De permanente huisvesting is voor de school gedimensioneerd op 210 leerlingen met 9 groepen. Dat geeft een genormeerd totaal aan bruto vloeroppervlak van 1.245 m². In het bestaande gebouw zijn nu zes klaslokalen Het gebouw moet dus worden uitgebreid en of aangepast om het werken met negen groepen mogelijk te maken. De bruto – nettoverhouding in het bestaande schoolgebouw is ruim en functioneel gezien niet voordelig. De uitbreiding, respectievelijk de aanpassing is desondanks berekend op 345 m² BVO.

1.5 Ambitie

De wijk de Laares ligt in het Stadsdeel Centrum en krijgt een karakter dat meer is dan alleen een woonwijk. De brede school La Res moet een educatieve, culturele en recreatieve betekenis krijgen voor heel het Stadsdeel Centrum. De brede school vormt dan een beeldbepalend centraal element in de wijk.

Centraal in deze voorziening staat de ontwikkeling van het kind, de voorziening staat voor een vernieuwende wijze van spelen, opvoeden en leren. De opvang en het onderwijs werken hierbij nauw samen. De “onderzoekende en ondernemende” school biedt ieder kind naast het leren van de basisvaardigheden, veel mogelijkheden om zelf initiatieven te nemen, kennis te vergaren en vaardigheden te leren. De visie van de school vereist ook andere ruimten dan alleen de bekende groepslokalen. Die ruimten zullen ook voor meerdere functies benut worden.

Het kindercentrum van de SKE werkt vanuit basis- en functionele ruimten die flexibel en multifunctioneel voor de opvang van 0 tot 4 jaar kunnen worden ingezet. We willen een intensief te gebruiken multifunctioneel gebouw. Een gebouw waarin onze huidige idealen maar ook de toekomstige ontwikkelingen handen en voeten kunnen krijgen.

Door de kerngroep Brede School zijn de volgende vijf doelstellingen geformuleerd:

1. het bieden en vergroten van de ontwikkelingskansen op sociaal, cognitief en sociaal –emotioneel niveau (met een doorgaande lijn) van kinderen tussen 0 en 18 jaar;
2. het verbeteren van de samenwerking tussen de instellingen met behoud van ieders ‘eigen’ identiteit;
3. het vergroten van de betrokkenheid en zelfredzaamheid van ouders en wijkbewoners;
4. het optimaliseren van het multifunctionele gebruik van ruimtes, spelmaterialen en kennis;
5. het aanbieden van sluitende arrangementen tussen 07.30 – 22.00 uur.

1.6 Omvang van de voorziening

De bestaande onderwijs huisvestingsvoorziening van basisschool La Res is nu, in een overigens erkend gemeentelijk monumentaal pand, geschikt voor het onderwijs aan zes groepen. De opgave is om het pand door aanpassingen en of door uitbreiding te dimensioneren op negen (9) groepen, dus met 1.245 m² BVO. Mogelijkheden voor aanpassingen geven wellicht het huidige speellokaal op de begane grond en of de twee ruime zolders.

Het voormalige badhuis (ook een erkend gemeentelijk monument) huisvest na een ooit uitgevoerde ingrijpende verbouwing het wijkcentrum annex buurthuis en is daarna uitgebreid met een voorziening voor de peuterspeelzaal. Deze voorziening ligt tussen de school en de kinderopvangvoorziening in en biedt wellicht mogelijkheden om als hart van het geheel de multifunctioneel te gebruiken ruimten te realiseren. De omvang van het gebouw van dit voormalige badhuis zelf is 463 m², verdeeld over de begane grond en de eerste verdieping.

Overzicht van het gewenste vloeroppervlak per gebruiker

eigenaar	voorzieningen	Gewenst m ² bvo	Realiseren door nieuwbouw of aanpassingen	buitenterrein
School	Openbaar basisonderwijs La Res	1.245	345 m2	900
Gemeente	Gymnastiekaccommodatie	378	aanwezig	n.v.t.
SKE	Kinderdagverblijf		aanwezig	
Gemeente	Peuterspeelzaal Alifa	160	160 m2	125
Gemeente	Activiteitenruimte (icm BS La Res)	105	105 m2	n.v.t.
Gemeente	Buitenschoolse opvang SKE	250	250 m2	n.v.t.
	Totaal aan uitbreiding (aanpassingen of nieuwbouw)		860 m2	

1.7 Scope Programma van Eisen

Onderdeel van dit Programma van Eisen zijn:

- ruimten waarin het onderwijs wordt verzorgd en gevolgd;
- ruimten voor wijkgerichte activiteiten;
- ruimten voor de kinderopvang; kindercentrum, peuterspeel en buitenschoolse opvang;
- bijbehorende ondersteunende ruimten;
- binnensportvoorziening;
- speelplaatsen;
- buitenvoorzieningen berging;
- fietsenstalling voor kinderen en voor personeel.

Buiten de kaders van deze notitie vallen:

- parkeervoorzieningen;
- terreininrichting buiten de speelvoorzieningen.

1.8 Opbouw van dit Programma van Eisen

In deze notitie komt eerst het gebouwconcept aan de orde, met daarin aandacht voor het gebouw als geheel: lay-out, zonering, logistiek en beheersaspecten.

Daarna volgt per gebruiker zijn of haar visie, een specificatie van activiteiten en een vertaling daarvan in functies en ruimten, waarbij ook ruimtelijke relaties aan de orde komen.

In een afzonderlijk hoofdstuk komen vervolgens de multifunctionele ruimten en de gebruikersflexibiliteit aan de orde.

Het programma van eisen wordt afgesloten met de omschrijving van de technische eisen op gebouwniveau en op ruimteniveau.

Op een aantal plekken lopen wensen m.b.t inrichtingseisen door het programma van eisen voor de huisvesting heen. Helder moet zijn, dat alle inrichtingseisen voor rekening komen van de toekomstige gebruikers. Alles wat "aard en nagelvast" is, valt dan binnen het beschikbare budget voor de aanpassing en nieuwbouw van de gebouwen.

2 GEBOUWCONCEPT

2.1 Gebouway-out

Voor de nieuwe gebouway-out gelden de volgende uitgangspunten:

- er is sprake van één samenhangend gebouw met daarin herkenbare gebouwdelen voor elk van de gebruikers. De kinderen moeten zowel tijdens school als tijdens de buitenschoolse opvang gemakkelijk naar de gymaccommodatie kunnen gaan.
- het hart van het gebouw wordt gevormd door een multifunctionele gemeenschapsruimte;
- de ruimten van de BSO en het PSW vormen tezamen bij voorkeur een geheel;
- de gebouwdelen (school, peuterspeelzaal, buitenschoolseopvang, activiteitencentrum en de gymaccommodatie) hebben zo mogelijk een gezamenlijke ingang;
- elk apart te beheren gebouwdeel heeft een meter (zgn. tussenmeters) voor gas, water en elektra;

2.2 Zonering/ruimtelijke relaties

De multifunctionele accommodatie Brede School La Res biedt na oplevering plaats aan een basisschool met een omvang van 9 groepen. De basisschool is groot genoeg om zelf over een compleet pakket aan voorzieningen te beschikken. Samenwerking zal gericht zijn op het inhoudelijk samenwerken met de kinderopvang. Daar waar het gebouwdeel van de school grenst aan het centrale gebouwdeel, biedt de nabijheid van de kinderopvang en de groepen van de school kansen op inhoudelijke en praktische samenwerking.

2.3 Beheer en exploitatiemodel

Elk van de (juridische) eigenaren is in beginsel verantwoordelijk voor het beheer van het eigen gebouwdeel. Mede daarom is elk van de gebouwdelen afzonderlijk afsluitbaar. Centraal beheer van de gehele accommodatie geeft zeker (schaal-) voordelen. Dit belangrijke aspect moet dan ook zeker worden besproken. Vooralsnog zal de eigendomsverhouding als volgt zijn dan wel worden geregeld; de kinderopvangvoorziening blijft volledig eigendom van de Stichting Kinderopvang Enschede (SKE), de gymnastiekvoorziening, de buitenschoolseopvang, het activiteitencentrum en de peuterspeelzaal is in eigendom van de afdeling vastgoed van de Gemeente Enschede, het schoolgebouw blijft in juridisch eigendom van de stichting Consent, zijnde het schoolbestuur van de basisschool La Res.

Extra aandacht vraagt de buitenschoolse opvang. Voor deze opvang zal mogelijk (ook) van ruimten van de basisschool gebruik gemaakt worden. Dat hangt overigens in hoge mate af van de mogelijkheden om dat zonder dagelijkse "verhuizingen" te laten plaatsvinden. Overeenkomstige inrichtingseisen zijn dus van belang. Dit vraagt om beheersafspraken voor voorschoolse, tussenschoolse en naschoolse opvang. Voor enkele technische aspecten, zoals gas, water en licht, moeten per gebouwdeel aparte (tussen)meters aangelegd worden.

2.4 Ontsluiting en verkeersafwikkeling

Vanuit de gebruikersoptiek zijn belangrijk:

- goede toegankelijkheid kinderopvang in verband met brengen en afhalen van kinderen van uiteenlopende leeftijd;
- scheiding van de verkeersstromen naar de verschillende voorzieningen;
- de gymvoorziening is ook afzonderlijk toegankelijk in verband met avondgebruik.
- De verschillende gebouwdelen moeten afsluitbaar zijn t.o.v. elkaar in verband met wisselend gebruik zowel overdag als 's avonds.

2.5 Terrein/locatie

De school maakt gebruik van de al aanwezige speelplaats. De kinderopvang beschikt daarnaast over een eigen afgeschermd speelplaats bij de eigen ruimten. De herinrichting van de pleinen en de achter de gebouwen liggende tuinen is in dit programma van eisen niet opgenomen. Er dient overigens wel aandacht te zijn voor de stalling van de fietsen voor kinderen, medewerkers en bezoekers.

2.6 Beeldverwachting architectonische vormgeving

Zoals ook elders beschreven gaat het in dit project om de noodzakelijke aanpassingen van drie bestaande monumentale gebouwen, een uitbreiding en het mogelijk samenvoegen van die gebouwen. De school moet uitgebreid worden zodat er plaats is voor negen groepen en de bijbehorende nevenruimten. Het gebouw zal vanuit bouwkundig perspectief een ingrijpende verbouwing moeten ondergaan en ook om de gewenste inhoudelijke samenwerking en multifunctioneel gebruik van ruimten goed te kunnen faciliteren.

Aan de architect wordt gevraagd bijzondere aandacht te besteden aan:

- de menselijke maat van de accommodatie;
- in de schaal en maatvoering moet rekening gehouden met de gebruiker (kinderen van 0 tot 12 jaar en ouders en wijkbewoners);
- kleurgebruik, ook in relatie tot de verkeersstromen;
- flexibiliteit ten behoeve van toekomstig mogelijk ander gebruik;
- herkenbaarheid van de verschillende instellingen en functies in het gebouw;
- beheersbaarheid van de verkeersstromen in en buiten het gebouw;
- het voorkomen van overlast bij gelijktijdig gebruik van de diverse gebruikers door een logische positionering en door het juiste materiaalgebruik;
- samenhangend geheel van gebouw, pleinen, tuin met de omgeving;
- de functie van ontmoeting;
- een plek waar afzondering en stilte mogelijk is;
- werkplaats waar alle ruimten en materialen multifunctioneel gebruikt kunnen worden.

De bestaande school is een gezichtsbepalend, karaktervol en in de vormgeving en materialen ook een traditioneel gebouw. Het is een gemeentelijk monument. Intern moet er met oog voor de historische details met een bouwkundige aanpassing worden omgegaan. Voorbeelden zijn elementen zoals de binnentrappen met leuning, de tegeltjes en het aanwezige glas in loodwerk. Op de begane grond is het glas in loodwerk helaas bij een vorige renovatie verdwenen.

Het is de opgave om de uitbreiding die tevens dienst zal doen als de schakeling tussen de school en de andere bestaande bouwdelen daarop goed aan te laten sluiten en ook op de omgeving.

Het gebouw is na de oplevering vandalismebestendig, goed toegankelijk voor minder validen en is energiebesparend en onderhoudsarm.

2.7 Flexibiliteit en multifunctionaliteit

Het gemeente-eigenaarsdeel (gymnastiekzaal, peuterspeelzaal, buitenschoolseopvang en activiteitencentrum) wordt steeds voor een bepaalde tijd verhuurd aan gebruikers. In de loop van de tijd kunnen daar dan mogelijk wisselingen plaatsvinden. De opzet van het gemeentedeel dient dan ook te voorzien in dit flexibele gebruik. Ook de school kan ruimten verhuren, maar bij voorkeur alleen voor activiteiten die passen binnen de andere activiteiten van de brede schoolvoorziening La Res. Over het eventuele (mede-)gebruik van apparatuur dienen door de gebruikers goede afspraken te worden gemaakt.

2.8 Bestaande basisschool en huidige wijkcentrum gebouwen

Zoals hierboven aangegeven zijn de basisschool en het huidige wijkcentrum gehuisvest in panden met een gemeentelijke monumentale status. De panden zijn ongeveer 80 jaar oud. Vastgesteld moet gaan worden tot welk niveau een renovatie wordt uitgevoerd. Een algemene basis kan zijn de meerjaren onderhoudsplanning en de daarin opgenomen budgetten van de gemeente en van het schoolbestuur wat betreft de school. De afdeling vastgoed is eigenaar van de panden Tulpstraat 65 en Rozenstraat 98a. Voor beide panden is er ook een meerjaren onderhoudsplanning beschikbaar.

Eén en ander ook in relatie met de noodzakelijke aanpassingen aan de bestaande gebouwen om te bereiken dat de bestaande huisvestingsvoorzieningen een heldere relatie krijgen met de noodzakelijke uitbreiding.

We wijzen er nogmaals expliciet op, dat de mogelijkheid moet worden onderzocht of de in dit PVE beschreven gewenste functies inpasbaar zijn in bestaande voorzieningen. Dat wordt ook ingegeven door het feit, dat de werkelijke uitbreidbaarheid relatief beperkt is.

Beoordeeld moet bijvoorbeeld worden of de beide zolders van de school functioneel zijn te verbouwen. Daarnaast zal van het huidige gebouw Tulpstraat 65 van de ongeveer 460 m2 vloeroppervlakte ongeveer 105 m2 BVO nodig zijn voor het realiseren van het activiteitencentrum. De overblijvende ruimten kunnen wellicht verbouwd worden voor andere functies. Van het bestaande gebouw van het peuterspeelzaalwerk (grenzend aan het pand Tulpstraat 65) dient beoordeeld te worden of sloop en nieuwbouw in financieel, ruimtelijk en functioneel opzicht opweegt tegen ingrijpend onderhoud en aanpassingen.

3 **BASISSCHOOL LA RES**

3.1 **Organisatie**

De stichting Consent vormt het bestuur van het openbaar primair onderwijs in Enschede. Ook de openbare basisschool La Res valt onder haar gezag.

Deze openbare basisschool is nu gehuisvest in twee locaties en men wil uiteindelijk naar één locatie. Daarvoor wordt de locatie aan de Dotterbloemstraat verlaten en moet het monumentale pand aan de Rozenstraat worden uitgebreid en geoptimaliseerd. Het gebouw aan de Rozenstraat moet uitgebreid en geschikt gemaakt worden voor de hele school. Voor die uitbreiding zijn de middelen opgenomen in het huisvestingsprogramma 2008 van de gemeente Enschede. Voor de extra voorzieningen in het perspectief van de brede school zijn door de gemeente additionele middelen beschikbaar gesteld.

Voor de basisschool La Res in de definitieve locatie aan de Rozenstraat moet worden voorzien in permanente huisvesting voor 9 groepen van gemiddeld 25 leerlingen.

De school heeft een directeur, een adjunct-directeur en een team van leerkrachten en onderwijsassistenten.

3.2 **Prognose Pronexus van het leerlingenaantal met het daaruit voortkomende ruimtebeslag**

2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2020	2024
169	169	169	170	169	167	166	159	157

3.3 **Visie op onderwijs**

Het onderwijs kent een afgewogen mix van aanbodgericht en vraaggericht onderwijs. De school is een begaafdheid profielschool. Zo krijgt elke leerling de juiste uitdaging en wordt er uitgegaan van de mogelijkheden en interesses van elke leerling. Voorbeeld daarvan is de plusgroep. Het aanbodgerichte onderwijs is vooral gericht op de cognitieve vakken zoals lezen, taal en rekenen. Het vraaggerichte onderwijs richt zich meer op het vak wereldoriëntatie en het aanbod van kunst, sport en recreatieve activiteiten. Kwaliteit, rust en regelmaat staan hoog aangeschreven. Er worden ook expliciete lessen in de sociaal-emotionele ontwikkeling gegeven over bijvoorbeeld normen, waarden, respect, taalgebruik, enzovoort. Ouderparticipatie wordt heel erg belangrijk gevonden, ook omdat ouderparticipatie een positieve invloed heeft op de ontwikkelingskansen van de kinderen. Met de verbreding van het aanbod met niet onderwijs specifieke activiteiten beoogt de school de ontwikkelingskansen van de kinderen mede te vergroten.

3.4 **Activiteiten**

De vraaggestuurde activiteiten kunnen bestaan uit organisatie en aanbod van wijk-, sport- en recreatieve activiteiten in samenwerking met de muziekschool, erkende sportverenigingen en techniekinstellingen. Men kan daarvoor het activiteitencentrum en verschillende BSO voorzieningen gebruiken .

3.5 Functies en ruimten

Specifieke onderwijsruimten

Specifiek ingerichte ruimten zijn:

- groepslokalen;
- open activiteitenruimte;
- spelen (speellokaal)
- nevenruimten van de school.

Groepslokalen

Er zijn groepsruimtes, waar het aanbodgestuurde onderwijs plaatsvindt. Deze zijn niet volledig afgesloten van de overige ruimten, maar een rustig en ongestoorde instructie en of gesprek moet mogelijk zijn. Voor de kleutergroepen staan eigen, besloten groepslokalen ter beschikking. Binnen de groepslokalen moeten ruimten zijn voor verschillende instructiemomenten en er is een open verbinding naar de verschillende werkplekken. Alle groepsruimten moeten voorzien zijn van een keukenblokje.

Open activiteitenruimte

Een ruimte binnen het complex wordt in gebruik genomen, respectievelijk verhuurd aan een professionele gegadigde om samen met de kinderen en mogelijk ook andere belangstellenden expliciet aandacht te geven aan kunstzinnige ontwikkelingen. Gezien de doelstelling en het gewenste gebruik van 08.00 tot 21.00 uur door verschillende doelgroepen valt deze ruimte binnen het multifunctionele deel van het complex. Positionering op de begane grond en aandacht voor een heldere beheerssituatie (bereikbaarheid, afsluitbaarheid) vraagt expliciet aandacht.

Speellokaal

Gedacht wordt om het huidige speellokaal te verbouwen tot een groepslokaal. De functie van het speellokaal kan mogelijk gecombineerd met het gebruik van het bestaande gymnastieklokaal worden gerealiseerd. Dat vraagt bezinning op de inrichtingseisen van bedoeld gymnastieklokaal.

Gemeenschapsruimte

In de locatie Rozenstraat is geen grote multifunctionele ruimte aanwezig. Aan een grotere gemeenschapsruimte is wel behoefte. Deze bij voorkeur centraal gelegen ruimte kan samen met de andere 'bewoners' van de brede school voorziening gedeeld worden. Dan is het een multifunctionele hal met bij voorkeur een podiumvoorziening. Er moeten aansluitingen zijn voor ICT en een beamer. Deze ruimte is mogelijk ook te gebruiken als teamkamer mits er een goede afscheiding aanwezig is. (glaswand) De school heeft behoefte aan een eigen "loungeruimte", waarin de medewerkers elkaar kunnen ontmoeten.

Eisen, wensen en aandachtspunten voor de inrichting (kosten voor gebruikers) en infrastructuur van de gemeenschapsruimte

- Mobiel podium
- Verlichting (toneellichten) met voldoende vrije groepen.
- Geluidsinstallatie;
- Voldoende aansluitingen elektra en internet voor laptops, beamer etc.. (n.b., de infrastructuur zoals leidingen en aansluitpunten worden vanuit het bouwbudget gerealiseerd; de bedrading en de hardware zijn inrichtingskosten voor de gebruiker)
- Geluid moet op verschillende plekken in de hal aangesloten kunnen worden.
- Mogelijkheid tot deelbaarheid van de gemeenschappelijke hal bij meervoudig gebruik;

- Transparant, helder en open,
- Mogelijkheid tot ontmoeting, gemeenschappelijke vieringen.
- Ruimte voor expositie, werkstukken

Teamkamer voor de medewerkers van de school

De school beschikt in de nieuwe voorziening over een eigen teamkamer ("loungefunctie") en enkele spreekkamers annex werkruimten voor maximaal vier personen. Eén spreekkamer kan worden ingericht met postvakken en een kast voor naslagwerk voor de medewerkers. Voorts wordt voorzien in ondersteunende ruimten voor directie, administratie en IB/RT. Deze staf ruimten moeten een infrastructuur hebben voor ICT.

De ruimtebehoefte van basisschool La Res is vertaald in een ruimtestaat. (ZIE BIJLAGE 1)

3.6 Ruimtelijke relaties

Zie ook relatieschema hoofdstuk 6, blz. 21.

4 ACTIVITEITENCENTRUM

4.1 Organisatie

Organisatie wordt nader ingevuld. Het Activiteitscentrum heeft ruimten (totaal 105 m2 bvo) die breed inzetbaar zijn. De ruimten kunnen worden gebruikt voor activiteiten uit de buurt en de gebruikers van de Brede School La Res.

4.2 Activiteiten

Het nieuwe Activiteitscentrum zal vooral "vraaggericht" opereren. Het richt zich op culturele en sociale activiteiten voor de wijkbewoners, die met/zonder directe ondersteuning van het wijkwelzijnswerk de activiteiten mogelijk maken. Hierbij kan gedacht worden aan: cursussen, opvoedingsondersteuning, ontmoeting en recreatie, thema's, workshops en activiteiten voor bijzondere doelgroepen zoals migranten en jongeren.

4.3 Functies en ruimten

Voor de wijkgerichte activiteiten huurt ??? rechtstreeks van de de afdeling Vastgoed 105 m2.

- 1 activiteiten/cursusruimte van 60 m2 (die middels een vouwwand te delen is)
- 1 bergruimte van 15 m2

Deze ruimtes liggen tegen de centrale hal aan, die dan per keer kunnen worden gehuurd.

5 KINDEROPVANGVOORZIENINGEN

5.1 Kindercentrum Robbedoes

Het kindercentrum met een aanbod voor de 0 tot 4 jarigen wordt verzorgd door door de Stichting Kinderopvang Enschede (SKE). De SKE verzorgt tevens de buitenschoolse opvang voor de basisschool.

5.1.1 Visie

De SKE rekent het tot haar taak om voor de kinderen die aan haar zorg zijn toevertrouwd, een stimulerende omgeving te bieden. Uitgangspunt is de ontwikkeling van het kind. Niet de leeftijd, maar de ontwikkeling bepaalt in welke groep een kind zit.

Daarbij is het belangrijk de mogelijkheden van een multifunctionele accommodatie te benutten. Een fysieke verbinding tussen de huisvestingsvoorziening van het kindercentrum en de andere delen van de nieuwe multifunctionele accommodatie is dan wenselijk. Die mogelijkheden liggen dan in de realisatie van een doorgaande ontwikkelingslijn door een integrale inzet van mensen en middelen van de verschillende organisaties. Afstemming en samenwerking met de basisschool, vooral voor de leeftijdscategorie 0-6 jaar is geboden.

De buitenschoolse opvang voor de 4 – 12 jarigen hoort niet tot het pakket van SKE, dit is de verantwoordelijkheid van de scholen. De school heeft deze activiteit uitbesteed aan de SKE en die verzorgt dit in een lokaal van de school voor nu nog maximaal 15 kinderen tussen de 4 en 12 jaar. De verwachting is, dat de buitenschoolse opvang voor de kinderen van 4 tot 12 jaar de komende jaren sterk gaat groeien en heeft dan ook behoefte aan meer ruimte. Dat zou kunnen worden ondergebracht in een nieuwe multifunctionele ruimte met een verwachte behoefte van 40 tot 60 kindplaatsen waarbij gewerkt wordt met stamgroepen van 20 kinderen.

5.1.2 Activiteiten, functies en ruimten

Voorzien wordt nu in 4 groepen voor de kinderopvang voor 0-4 jaar met in totaal 60 kindplaatsen in een pand naast het wijkcentrum.

De huisvesting van de kinderopvang bestaat in hoofdzaak uit knusse groepsruimten met daarnaast enkele functionele ruimten.

Groepsruimten

De groepsruimten kunnen strikt modulair opgebouwd worden, zij hebben alle eenzelfde maatvoering. Een module bestaat dan uit de groepsruimte zelf, een nevenruimte, bergruimte en sanitair voor de kinderen. De nevenruimten heeft de functie van slaapruiimte/rustruimte.

Functionele ruimten voor kinderen

Voor de kinderen zijn de volgende functionele ruimten voorzien:

- een snoezelkamer voor 0-2 jarigen, geen daglicht;
- atelier verf/papier;
- computerruimte voor 3 jarigen;
- een lounge voor 7-12 jarigen.

VERTROUWDE VERZIJDING

Een eigen centrale ruimte is niet nodig.

Verder zijn voorzien:

- een combi-keuken, waarin plaats is voor zowel maaltijdbereiding als een kinderkookkeuken;
- kantoor voor één persoon met zicht op de ingang;
- leidsterskamer;
- diverse bergingfaciliteiten: speelmateriaal, wandelwagens/buggy's, voeding
- was/droogruimte.

5.2 Buitenschoolse opvang La Res met 40 kindplaatsen

Algemeen

- Het pand moet rust uitstralen en uitnodigend zijn
- Alle ruimten van de BSO zijn naast of bij elkaar gelegen op de begane grond
- Alle ruimten van de BSO liggen dicht bij een eigen buitendeur naar een veilige buitenspeelruimte
- De BSO ruimtes moeten goed afsluitbaar zijn
- In verband met mogelijke samenwerking dienen de BSO ruimtes bij voorkeur direct naast de peuterspeelzaal (indien aanwezig) te liggen en zo mogelijk met een tussendeur daarmee te verbinden. Eventueel kunnen een pantry en/of toiletten gedeeld worden.
- Het pand is goed bereikbaar en er is voldoende parkeergelegenheid voor het personeel en voor ouders die halen en brengen (zoen en zoef)
- Kinderen en ouders moeten in het gebouw gemakkelijk de weg kunnen vinden
- De BSO moet van buiten goed herkenbaar zijn (SKE logo duidelijk zichtbaar)
- Globaal benodigde oppervlaktes: zie onderstaande tabel:

Ruimte	[m ²] per ruimte	Aantal ruimtes	[m ²] totaal
Entree + garderobe	10	1	10
Groepsruimtes	80	2	160
Toiletten kinderen	8	2	16
Berging binnen	20	1	20
Berging buitenmateriaal	20	1	20
Overig			
Totaal ca.			226 (NVO)
		Bruto-netto 1,1	250 (BVO)

Groeps- en speelruimtes (voor 40 kindplaatsen)

- Totaal minimaal 160 m² binnenspeelruimte, verdeeld over bij voorkeur 2 centrale groepsruimtes; mogelijkheden tot het (flexibel) creëren van meerdere kleinere speelruimtes.
- De centrale groepsruimtes moeten naast elkaar liggen en dienen d.m.v. een (liefst dubbele) binnendeur of schuifwand met elkaar te kunnen worden verbonden.
- In de wanden tussen de centrale groepsruimtes moet op kindhoogte een binnenraam van minimaal 2x1 meter zitten, waardoor toezicht van de ene ruimte naar de andere mogelijk is.
- De ruimtes moeten zo ingedeeld zijn dat er langs tenminste één wand een kastwand geplaatst kan worden.
- Voldoende ophangmogelijkheden: 1 prikwand per groepsruimte en een ophangstelsel rondom.
- Elke centrale groepsruimte dient een keukenblokje met aan/afvoer van warm/koud stromend water te hebben.

Keuken/pantry

Een grote (20 m² BVO) , centraal gelegen en professioneel ingerichte keukenvoorziening. Deze voorziening kan mogelijk in het bestaande wijkgebouw kan worden gerealiseerd en door verschillende partners worden gebruikt; in ieder geval moet deze aparte keuken/pantry dichtbij de groepsruimtes komen met de mogelijkheid om maaltijden klaar te maken.

- Aanrecht met (afsluitbare) onderkasten en laden; 3 bovenkasten.
- Aan/afvoer van warm/koud stromend water (thermostatische mengkraan met blokkeermogelijkheid m.b.t. watertemperatuur).
- Links of rechts van het aanrecht plaats voor een koelkast.
- Stopcontacten voor koelkast, koffiezetapparaat, waterkoker, magnetron.
- Aansluitingen voor elektrische kookplaat en oven.
- Aansluitingen voor afzuigkap (elektra, luchtafvoer).

Sanitaire ruimtes

- Minimaal 4 toiletten voor de kinderen (op kindhoogte), waarbij onderscheid kan worden gemaakt tussen jongens en meisjes.
- Elk toilet moet afsluitbaar zijn met een deur in verband met privacy.
- Bij- of in de toiletten moet een gelegenheid zijn om handen te wassen.
- Voor de groepsleiding van de BSO is een aparte sanitaire voorziening aanwezig; deze voorziening is mogelijk te combineren met de voorziening voor de overige gebruikers. (zie ook paragraaf
- Zwevende toiletten met waterbesparend spoelsysteem toepassen.
- Geen tegels op de vloer maar linoleum (of vergelijkbaar), vanaf de vloer 15 cm omhoog.

Entree + garderobe

- Er is dichtbij de voordeur voldoende bergruimte en kapstokken (30 dubbele haken, kindveilig) voor jassen, schooltassen, skeelers en dergelijke.
- Voor de groepsleiding is er een afsluitbare garderobekast aanwezig (5 m²).

Buitenspeelruimte

- De BSO heeft de beschikking over minimaal 160 m² goede en veilige buitenspeelruimte (deels bestraat, deels groen), afgesloten van de omgeving door een kindveilig hekwerk.
- Vanuit de BSO ruimtes moet er goed zicht zijn op de buitenspeelruimte.
- De BSO heeft een eigen toegangsdeur naar de buitenspeelruimte.
- De buitenspeelruimte heeft voldoende zon- en schaduwplekken.
- Plaats voor zandbak (afsluitbaar).

Buitenberging

- De BSO heeft een afsluitbare berging voor buitenspeelgoed van 20 m².

Fietsenstalling

- Fietsenstalling voor 40 fietsen afgeschermd van het speelterrein

Energie, verwarming, verlichting, elektra, CAI, telefoon, etc.

- het pand wordt ontworpen op minimale energielasten.
- voldoende elektra aansluitingen in alle ruimtes: in elke hoek dubbele WCD's.
- aparte groepen voor oven/kookplaat.
- CAI aansluiting in beide centrale ruimtes.
- telefoon aansluiting in alle centrale ruimtes.
- aparte BSO bel bij voordeur.
- voorbereid voor deurcode slot bij voordeur (schutbuizen).
- vorstvrije, afsluitbare buitenkraan bij voordeur.

Ventilatie

- alle BSO ruimtes zijn zowel natuurlijk als mechanisch te ventileren; prestatieeis van CO2 gehalte van 900 PPM; balansventilatie op basis van EPA- advies
- alle sanitaire ruimtes zijn mechanisch te ventileren;
- mechanische ventilatie is regelbaar en van voldoende capaciteit.

Geluid

- Goede geluidsisolatie, zowel intern als extern.

Verwarming

- Goede temperatuurregeling per ruimte (tussen 18 en 21 graden).; voorkeur voor vloerverwarming;
- Geen of kindveilige radiatoren (temperatuur max. 60° C).

Verlichting

- In alle BSO ruimtes PL verlichting toepassen.
- Per ruimte apart regelbaar.

Licht en zonwering

- In alle groepsruimtes moet zoveel mogelijk daglicht zijn.
- Alle ramen moeten voorzien zijn van goede zonwering (elektrisch bedienbare screens).

Veiligheid en hygiëne

- Het pand voldoet aan alle geldende eisen t.a.v. veiligheid en hygiëne voor de doelgroep 4-13 jaar.
- Een raam in of naast elke deur.
- Ramen waarvan de onderkant lager is dan 85 cm voorzien van veiligheidsglas.
- Ramen in deuren waarvan de onderkant lager is dan 140 cm voorzien van veiligheidsglas.
- Rook/brand meldinstallatie.
- Automatische noodverlichting.
- Toepassen van fingersafes op alle deuren.
- Kindvriendelijke materialen toepassen.
- Kindvriendelijke radiatoren toepassen (temperatuur, hoeken).
- Kindveilige stopcontacten toepassen.

Schoonmaak en berging

- Het pand is zo ontworpen dat schoonmaakpersoneel overal goed en gemakkelijk bij kan.
- Er is een aparte afsluitbare schoonmaakberging voor het opbergen van schoonmaakmaterialen.
- De schoonmaakberging heeft verlichting, een dubbel stopcontact en aan/afvoer van warm/koud water.

Vandalisme/diefstal

- Het pand is zoveel mogelijk bestand/beveiligd tegen vandalisme en diefstal: geen lichtkoepels, niet gemakkelijk op het dak kunnen komen, sensorverlichting, vandalisme bestendige afvoeren, etc..
- Inbraakalarm systeem.

Materialen

- Zowel binnen als buiten zoveel mogelijk duurzame, onderhoudsarme materialen toepassen.
- Zowel binnen als buiten materialen toepassen die gemakkelijk schoon te houden zijn.
- In overleg bij voorkeur gebruik maken van hoge kwaliteit kunststof vloeren i.v.m. duurzaamheid, onderhoud en hygiëne. (marmoleum kan, maar is kostbaar in onderhoud).

5.3 Peuterspeelzaal La Res van Alifa

5.3.1 Organisatie

De stichting Alifa biedt het peuterspeelzaalwerk aan. Zij huurt daartoe ruimte van de afdeling vastgoed van de Gemeente Enschede.

5.3.2 Visie

De peuterspeelzaal moet gelegen zijn op de begane grond met minimaal één zijde aan de buitenkant van het gebouw. De buitenspeelruimte dient direct aan het peuterspeelzaallokaal te grenzen en afgeschermd te zijn met een hek. De peuterspeelzaal moet een eigen entree hebben. De voorziening voor de peuterspeelzaal moet voldoen aan de relevante wet- en regelgeving zoals benoemd in het technisch programma van eisen, waarbij specifiek gewezen wordt naar de eisen van de GG&GD, de Verordening van de Gemeente Enschede en de handreiking van de VNG. De maximale groeps grootte is 18 kinderen.

5.3.3 Activiteiten en ruimten

Het gebouwdeel voor de peuterspeelzaal dient een entree met daarbij een wachtruimte van ongeveer 12 m² NVO voor ouders te hebben. Direct in of nabij de entree dient een garderobevoorziening te zijn met afgedekte kapstokhaakjes op kindhoogte aangebracht. Een tochtportaal is een vereiste. De totale entree dient een BVO van 16 m² te omvatten.

De speelruimte dient netto 56 m² te beslaan met daarbij opgeteld een ruimte voor de inrichting van 16 m² NVO (verschillende tafels, kasten, keukenblok, themahoekjes).

In die ruimte zit een aanrecht met een wateraansluiting voor peuters. Het 'peuterblokje' (aanrechtblokje voor peuters) heeft een bovenblad op maximaal 60 cm hoogte en een breedte van 2 standaard onderkastjes. De kraan van het aanrechtblokje zit in het midden van het blad en heeft een enkel koudwaterkraan (geen drukknop).

Voor het gebruik door volwassenen dient er een pantry te komen met een oppervlakte van 8 m² BVO met een keukenblok met afsluitbare kasten en laden. Het zicht moet op een hoogte van maximaal 120 centimeter van achter dit blok op de speelzaal zijn gericht. Het keukenblok moet een – nietscherpe-opstaande rand hebben van 20 centimeter.

Voor het buitenspelmateriaal dient er een –bij voorkeur in pandige – buitenberging van 9 m² NVO te komen die voorzien is van rekken. Er moet rekening worden gehouden met veel groot speelgoed! Indien het een losstaande berging wordt, moet het een vandalismebestendige voorziening worden (geen spijlen).

5.3.4 Specifieke (technische) eisen aan de ruimten

De ruimte moet bij voorkeur zo worden gesitueerd dat er veel natuurlijke lichtinval mogelijk is en de ramen op de zonkant moeten voorzien worden van elektrisch bedienbare zonwering. De verlichtingselementen moet omkapt zijn. De vloeren moeten voorzien worden van linoleum met een ingelegd patroon in twee kleuren. Wanden worden bekleed met vinylbehang. Voor de ramen komen vensterbanken van 30 centimeter.

In de deuren dienen stroken van veiligheidsglas te komen. De stroken zijn minimaal 20 centimeter breed en 60 centimeter hoog, gerekend vanaf de onderkant van de deuren.

Alle ramen zijn tot 120 centimeter voorzien van veiligheidsglas.

Op alle deuren wordt de voorziening 'vingersafe' gerealiseerd. In de speelruimte en met name in alle speelhoeken dienen voldoende kindveilige dubbele wandcontactdozen (wcd) te worden aangebracht. De wandcontactdozen zitten maximaal 30 centimeter vanaf de vloer of extra hoog in verband met de veiligheid van de peuters. De wcd's zijn dus voorzien van vingerafdekplaatjes.

De bij voorkeur Jaga Tempo convectoren moeten afgeschermd worden. Te overwegen valt om vloerverwarming aan te brengen.

De deurklinken zitten op 150 centimeter hoogte met uitzondering van de sanitaire ruimte van de kinderen.

In de speelruimte moeten aansluitingen komen voor telefoon, internet en kabeltelevisie.

In de ruimte voor de pantry moeten naast de standaard aansluitingen ook voorzieningen zijn getroffen voor het gebruik van een magnetron, een koelkast, een vaatwasmachine, een koffiezetapparaat.

De werk- en gespreksruimte is conform de verordening van de gemeente Enschede 16 m² BVO en is voorzien van aansluitingen voor de telefoon en dataverkeer.

Conform de Arbowetgeving en de regelgeving van de GG&GD omvat de sanitaire voorzieningen een ruimte van 8 m² BVO met daarbinnen 2 peutertoiletten, een in hoogte verstelbare aankleedtafel inclusief spoelbak. De spoelbak is voorzien van koud en warm stromend water. De blad maat van de aankleedtafel is ongeveer 180 x 80 centimeter. (afhankelijk van de leverancier) De toiletten worden met lage klapdeuren afgesloten.

Er dient één toiletvoorziening voor volwassenen te komen met een netto vloeroppervlakte van 4 m² en voorzien van een kleine wastafel met koud stromend water.

Er is een bergruimte met een afmeting van 9 m² NVO nodig met 1 toegangsdeur en met verstelbare wandrekken (of een kastenwand).

Bij de speelplaats moet een buitenkraan worden geplaatst.

5.3.5 Ruimtelijke relaties

De peuterspeelzaal heeft bij voorkeur een eigen ingang; als dat niet mogelijk is dan moet de eerste functionele ruimte direct grenzen aan de centrale entree van het gebouw. In het laatste geval is er dan een deur van de peuterspeelzaal naar de hal van de school.

Een pantry grenst aan de grote speelruimte en mag niet in relatie staan tot de overige genoemde sanitaire ruimte. De werk- en gespreksruimte grenst aan de speelruimte, heeft een toegangsdeur en visueel contact tussen de speelruimte en de werk- en gespreksruimte is mogelijk.

De toiletten en de aankleedtafel zijn in 1 ruimte gesitueerd en heeft een directe verbinding middels een toegangsdeur met de speelruimte. Door het realiseren van ramen moet visueel contact tussen de toiletgroep en de speelruimte mogelijk zijn. Conceptueel kan bijvoorbeeld de toiletgroep deels 'ingeschoven worden' in de speelruimte. De toiletgroepen voor de kinderen zijn zo gelegen dat kinderen er zelfstandig gebruik van kunnen maken. Visueel toezicht in de toiletruimten door de leidsters moet mogelijk zijn.

De binnenberging is vanuit de speelzaal direct bereikbaar.

De buitenspeelruimte moet direct grenzen aan de peuterspeelzaal en vanuit die zaal bereikbaar zijn. De buitenberging is op of aan de buitenspeelplaats. De m² voor een buitenberging moeten niet afgaan van het totaal aan buitenruimte.

5.3.6 Buitenterrein

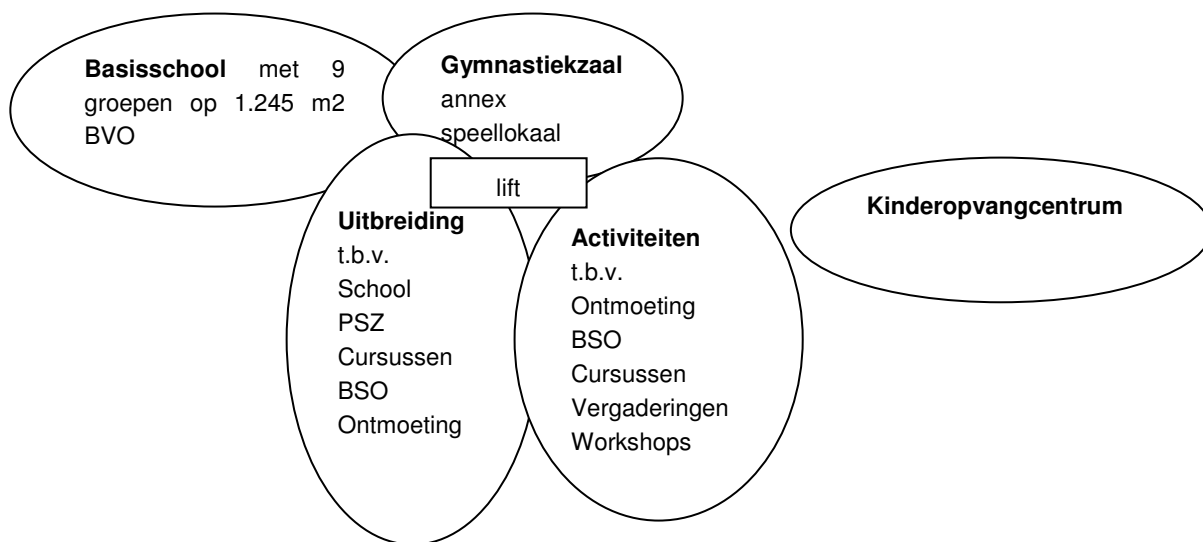
Bij de peuterspeelzaal dient een speelplaats van minimaal 60 m² en maximaal 112 m² te worden gerealiseerd, respectievelijk beschikbaar te zijn. Daarbij is de landelijk voorgestelde norm van 7 m² per peuter gehanteerd. De buitenruimte moet voldoen aan de eisen zoals onder meer gesteld door de GG&GD van de Gemeente Enschede. Het plein moet afgeschermd zijn met een hek met daarin een naar binnen draaiend en afsluitbare poort van minimaal 100 centimeter hoogte en breedte. De spijlwidte is maximaal 8 centimeter. De speelplaats wordt zowel verhard als niet verhard bestraat. Op het plein mogen –geen giftige – groene voorzieningen worden aangebracht.

De inrichting van het buitenterrein bestaat uit verschillende speeltoestellen om te zitten, te klimmen, te kruipen, te glijden. De ondergrond moet daarbij op worden afgestemd.

Tevens dient er een picknicktafeltje en een centraal geplaatste bank te worden aangebracht.

Structuur kan worden aangebracht door het aanbrengen van (geschilderde) voetstappen, een net, schilderingen, schapjes.

6 RELATIESHEMA OP GEBOUWNIVEAU

7 TECHNISCH PROGRAMMA VAN EISEN

7.1 Eisen op gebouwniveau

7.1.1 Wet en regelgeving

Het gebouw en de daarin aanwezige installaties dienen te voldoen aan de geldende eisen en regelgeving.

Voor de het gebouw zijn de eisen welke gesteld worden door de overheid, nutsbedrijven en brandweer van toepassing. Dit betreft de navolgende regelgeving:

- Wet op de ruimtelijke Ordening;
- Woningwet;
- Bouwbesluit;
- Bouwstoffenbesluit;
- Wet Milieubeheer (WM);
- Arbo-wet met bijbehorende uitwerking in beleidslijnen;
- De aan de regelgeving gekoppelde normen van het Nederlands Normalisatie Instituut (NNI);
- Modelverordening voorzieningen huisvesting onderwijs;
- Keuringsinstanties KEMA, TNO, VdE, Vds, etc.;
- Alle keuringsinstanties conform de Europese regelgeving, zoals ENEC-keur, met goedkeuring van het plaatselijke Nutsbedrijf;
- HACCP;
- Sociale Hygiëne.
- gemeentelijke bouwverordening en het bestemmingsplan
- gemeentelijke eisen omtrent Duurzaam Bouwen (DuBo convenant mei 2005, hoofdstuk 7.1.8)
- welstandseisen gemeente Enschede
- eisen van de plaatselijke brandweer
- politiekeurmerk
- het convenant gevelonderhoud (veiligheidsvoorzieningen, ARBO)
- voorschriften voor verkrijgen van Internationaal Toegankelijkheid Symbool (ITS)
- handboek voor toegankelijkheid (5e druk)

Tevens zijn van toepassing de op grond van de genoemde regelgeving vastgestelde voorschriften zoals het bestemmingsplan en de bouwverordening.

Aanvullend op deze wettelijke eisen geldt voor alle verblijfsruimten een maximum voor het installatiegeluid van 35 dB(A). Daarnaast dient het gebouw te worden voorzien van buitenzonwering op alle zonbeschenen gevels.

De gemeente Enschede schrijft de volgende technische ontwerpvoorwaarden voor een (brede) schoolgebouw voor.

Bouwfysica	• EPC:Bouwbesluit, NEN 2916 (warmte verlies voor gehele gebouw is maximaal 1,4); • Thermische behaaglijkheid: RGD norm en ISSO 37; • Vochthinder: Bouwbesluit, Arbowet, Milieuwet; • Binnenluchtkwaliteit: Bouwbesluit en Arbowet, GG&GD normen; • Akoustiek: Wet geluidshinder, Arbowet, aanbevelingen RGD, NOC/NSF;
Electrotechniek	• Elektrainstallaties: NEN 1010, 3140 en NEN-En 50110; • Verlichting: NEN3087 en NEN –EN 12464; • Noodverlichting: NEN 6088 en NEN –EN 1838; • Brandmeldinstallatie: NEN 2535; • Ontruimingsinstallatie: NEN 2575; • Inbraakinstallatie: Richtlijn NCP en aanv. A1; • Data/telecominstallatie: volgens opgave opdrachtgever; • Gebouwenbeheersysteem: volgens opgave opdrachtgever;
Werktuigbouwkundig:	• Warmteverliesberekening: NEN –EN 12831; • Warmtebron: (CV-ketel) en warmteafgiftebron; keuze in overleg met opdrachtgever; • Ventilatie: NEN 1087 (bouwbesluit en Arbowet); • Koelastberekening: NEN 5067 (bouwbesluit, Arbo wet); • Waterinstallatie: NEN-EN 1006 en Vewin; • Werkbladen, legionella: richtlijnen VROM;

7.1.2 Onderhoud en exploitatie

het gebouw dient onderhoudsarm te zijn, waardoor:

- alle te verwerken materialen en alle aan te brengen installaties en gebouwdelen moeten kritisch worden beoordeeld op hun invloed op de exploitatiekosten;
- het toepassen van corrosiebestendige materialen dient vermeden te worden.
- Voor het bestaande gedeelte geldt dat er zorgvuldig omgegaan dient te worden met bestaande detaillering zoals de tegels in de school, lambrizeringslijsten, balustrades en paneeldeuren, sierplafonds ed..

overige eisen t.a.v. onderhoud en exploitatie:

- de vormgeving van gebouw, gebouwdelen en gebouwelementen dient zodanig te zijn dat onderhoud gemakkelijk uitvoerbaar is. overbodige randen, richels en bochten moeten vermeden worden;
- niet gemetselde gevelafwerking dient zodanig te zijn dat vuilaanhechting beperkt wordt;
- materiaal- en kleurkeuze van de toplagen van en afwerking van vloeren moeten worden afgestemd op de intensiteit van het gebruik; de slijtage en vervuiling dienen minimaal te zijn;
- de draagconstructie dient zodanig te worden ontworpen dat op eenvoudige wijze onderhoud gepleegd kan worden;

- onderdelen van het gebouw die liggen op voor vandalisme gevoelige plaatsen, dienen qua detaillering en materiaalkeuze hierop te worden afgestemd; bovendien moet de buitenafwerking van de gevel tot ten minste 3 m boven maaiveld grafity-proof zijn;
- buitengevels en gevels in serres/atria moeten bereikbaar zijn voor technisch onderhoud en schoonmaakwerkzaamheden conform de richtlijnen van de ARBO;
- exterieur en interieur van het gebouw moeten eenvoudig kunnen worden onderhouden en schoongemaakt en daarnaast onderhoudsarm te zijn
- opstelling hoofd- en tussen meters zoveel mogelijk centraal, geclusterd en goed bereikbaar situeren in een afsluitbare ruimte.

7.1.3 Duurzaam Bouwen

energie:

- Waar mogelijk dienen de bestaande delen geïsoleerd te worden met in achtneming van dauwpuntrisico's.
- De nieuwe gedeelten dienen gebouwd te worden als ware een EPN vereist.
- Streven naar toepassing van duurzame energie; deze dient te worden berekend tijdens de VO en DO-fase volgens NEN NPR 2917.
- Alle energieverbruiken (gas, water en elektra) dienen individueel per gebruiker bemeterd te worden).

materialen en constructie;

- keuze bouwmaterialen waar mogelijk baseren op milieueffecten, streven naar toepassing van secundaire grondstoffen;
- reeds tijdens de bouwfase moeten er voorzieningen genomen worden voor het scheiden en beperken van de hoeveelheid afval;
- onderhoudsarm construeren en detailleren.

groen en water:

- waterbesparende voorzieningen toepassen;
- onderzoeken mogelijkheden voor het toepassen van regenwaterconcepten.

binnenmilieu:

- beheersbaar en individueel regelbaar binnenklimaat.

Te bereiken resultaat:

- om de bovenstaande doelstellingen te bereiken wordt vooraf een EPA berekening van de voorgestelde maatregelen gemaakt en worden alle gegevens in de DO-fase eerst ingevoerd in een GPR-gebouwen toets.

8 COLOFON

Opdrachtgever	: Gemeente Enschede
Project	: Programma van Eisen
Dossier	: A9781-01-001
Omvang rapport	: 25 pagina's
Auteur	: Peter van Bijsteren/Eddy Kole
Bijdrage	:
Interne controle	:
Projectleider	: Peter van Bijsteren/Erwin van Proosdij
Projectmanager	:
Datum	: 14 mei 2009
Naam/Paraaf	:

DHV B.V.

Laan 1914 nr. 35

3818 EX Amersfoort

Postbus 1132

3800 BC Amersfoort

T (033) 468 20 00

F (033) 468 28 01

E info@dhv.nl

www.dhv.nl

BIJLAGE 1 RUIMTESTAAT BASISCHOOL LA RES

Ruimtestaat obs La Res in Laares

brede school in Enschede

teldatum 01-10-2007: 180 leerlingen (?)
genormeerd BVO: 1,245 m2 voor 9 groepen

Dossier nr A 9781-01-001
Datum 31-mei-07
Betreft Ruimtestaat

versie 1: d.d. 31 mei 2007

Ruimte- nummer	Ruimte omschrijving	Aantal ruimten	Oppervlakte per ruimte [m²]	Oppervlakte totaal [m²]	Afmetingen			Toelichting
					l	b	h	
Openbare basisschool La Res								
A onderwijsruimten La Res					690			
A01	groepslokaal onderbouw	3	56	168				zelf de gewenste oppervlakte van de lokalen aangeven
A02	groepslokaal onderbouw	0	56	0				
A03	groepslokaal middenbouw	3	52	156				zijn dit wellicht multifunctionele ruimten?
A04	groepslokaal bovenbouw	3	52	156				
A05	B / RT ruimte specifieke onderwijsruimten	1 2	12 48	12 96				
A06	<i>crea ruimte</i>	1	48					
A07	<i>handvaardigheid</i>	1	48					
A08	<i>computerruimte</i>							
A09		0	0					
A10								
A11								
A12	ontmoetingsruimte/aula	1	60	60				welke functie wordt een hal toegedicht?
A13	Speellokaal	1	84					
A14	bergruimte speellokaal	1	6	6				
A15								
A16	keuken/pantry	1	12	12				apart of in personeelsruimte? functie?
A17	documentatieruimte / infotheek	1	24	24				
A18								
B stat- en dienstruimten					98			
B01	personeelskamer	1	30	30				ounge-functie
B02	directie	1	16	16				
B03	adjunct directeur			0				zie directie
B04	administratie	1	8	8				
B05	sprekkamer	3	12	36				tevens voor werkplekken kleine groepen
B06	conciërge/repro	1	8	8				
B07	B-er/kantoor			0				
B08								
B09								
C functionaire ruimten					98			
C01	Miva toilet	1	6	6				kan samenvallen met personeelstoilet man / vrouw
C02	personeelstoiletten	2	4	8				
C03	toiletblok leerlingen	10	4	40				per groepslokaal een toiletblok of centraal positioneren met warmwaterboiler op begane grond en verdieping
C04	werkkast	2	4	8				
C05	entree / centrale hal							zie boven in gangen bij lokalen osse kasten?
C06	garderobe			0				
C07	bergruimte			0				
C08	algemene leermiddelenberging	0	0	0				
C09	berging audiovisuele materialen	1	4	4				kluis? in pandig?
C10	puittenberging	1	16	16				
C11	bergruimte algemeen			0				
C12	groot magazijn	1	16	16				
C13								

Nuttig Oppervlakte (NO) La Res	886
Installatie ruimten	44
Techniekrumten: 5% van NO	
Verkeersruimten	44
Liften, trappenhuizen en horizontale verkeersruimten: 20% van NO	186

BIJLAGE 2   RUIMTESTAAT ACTIVITEITENRUIMTE LA RES

Voor het aanbod van cursussen, de beschikbaarheid van ruimtes voor ontmoeting en vergaderingen gaan we uit van:

1. 105 m² BVO die flexibel indeelbaar is en dus op te splitsen in twee afzonderlijk te gebruiken ruimtes;

Deze ruimten kunnen wellicht worden gevonden in het bestaande wijkcentrum / buurthuis op de 1^e verdieping.

Medegebruik van:

Toiletgroep(en) in de directe nabijheid; overigens zitten er toiletgroepen op zowel de begane grond als op de 1^e verdieping van het bestaande wijkcentrum.

Multifunctionele hal op die momenten, dat het regulier gebruik door de school en de BSO voorziening niet wordt verstoord;

BIJLAGE 3 RUIMTESTAAT BUITENSCHOOLSE OPVANG

OPPERVLAKTES BUITENSCHOOLSE OPVANG 40 KINDPLAATSEN SKE				
Uitgangssituatie is 2 groepen voor 20 kinderen				
totaal aantal kinderen (kp): 40				
<i>Om te komen tot een netto vloeroppervlak zijn alle ruimten benoemd en gekwantificeerd naar oppervlak. Bij enkele ruimten is er geen sprake van een wenselijk oppervlak, maar is er een aanname gedaan.</i>				
<i>Als toeslag voor omrekenen van netto naar bruto is uitgegaan van 10%.</i>				
Ruimte	Opmerkingen	[m2] per ruimte	Aantal ruimtes	[m2] totaal:
Entree + garderobe	Inclusief 40 kapstokken	10	1	10
Groepsruimte 20 kinderen	4m2 per kind	80	2	160
Toiletten kinderen	1 toilet op 20 kinderen	8	2	16
Portaal toiletten kinderen	met wasbak	0		0
Toilet groepsleiding	gecombineerd gebruik met andere participanten	0		0
Keuken	gecombineerd gebruik met andere participanten	0	0	0
Berging schoonmaak	met spoelbak	3	1	3
Binnenberging	ca. 4x 5 mtr.	20	1	20
Buitenberging	ca. 4x5 mtr	20	1	20
verkeersruimte	<i>in bruto-netto</i>	0	1	0
	TOTAAL m2 netto:			229
	m2 netto per kp:			5,73
opslag van netto naar bruto is 10%:	TOTAAL m2 bruto:			252
	m2 bruto per kp:			6,30
OPPERVLAKTE TERREIN (indicatief, is afhankelijk van situatie)				
				[m2]:
BSO buitenspeelsterrein (norm is 3 m2 per kp minimaal)	5 m2 per kind, 1/3 verhard, 2/3 onverhard	5		200
Parkeerplaats				
Bebouwd oppervlak				252
Fietsenstalling plus afvalcontainer	SITUATIE AFHANKELIJK			
Oprit, groen, toegangspad etc. (indirect 10%)	SITUATIE AFHANKELIJK			45
	TOTAAL PERCEEL:			497
	m2 per kp:			12,43

BIJLAGE 4 RUIMTESTAAT PEUTERSPEELZAAL LA RES

oppervlaktes peuterspeel Laares				
maximale groepsgrootte is 18 kinderen				
<i>Om te komen tot een netto vloeroppervlak zijn alle ruimten benoemd en gekwantificeerd naar oppervlak. Bij enkele ruimten is er geen sprake van een wenselijk oppervlak, maar is er een aanname gedaan.</i>				
Ruimte	Opmerkingen	[m2] per ruimte	Aantal ruimtes	[m2] totaal:
Entree + garderobe	Inclusief kapstokken en wachtruimte voor ouders	12	1	12
Speelruimte		72	1	72
Toiletten kinderen		6	1	6
Portaal toiletten kinderen		0	1	0
Toilet groepsleiding	inclusief portaal met wasbak	4	1	4
Keuken	pantry met keukenblok met afsluitbare kasten	6	1	6
Werk- en gespreksruimte		12	1	12
Binnenberging		9	1	9
Buitenberging	bij voorkeur 12 m2 BVO buiten situeren	0	1	0
verkeersruimte	<i>geen wens maar aanname</i>	0	1	0
	TOTAAL m2 netto:			121
	m2 netto per kp:			
	TOTAAL m2 bruto:			
	m2 bruto per kp:			157,30
OPPERVLAKTE TERREIN (indicatief, is afhankelijk van situatie)				
				[m2]:
Afgeschermd (omheind) buitenspeel­terrein (norm is 4 m2 per peuter minimaal)		Min. 60 Max. 112		63
Parkeerplaats icm BS La Res				
Bebouwd oppervlak				157
Fietsenstalling plus afvalcontainer	SITUATIE AFHANKELIJK			
Oprit, groen, toegangspad etc. (indirect 10%)	SITUATIE AFHANKELIJK			
	TOTAAL PERCEEL:			269

BIJLAGE 5   **LIJST MET AFKORTINGEN**

Mfa	: multifunctionele accommodatie
Bvo	: bruto vloeroppervlak
PvE	: programma van eisen
Vso	: voorschoolse opvang
Tso	: tussenschoolse opvang
Nso	: naschoolse opvang
Bso	: buitenschoolse opvang
Kdv	: kinderdagverblijf
Psz	: peuterspeelzaal